

**LIST MAGISTRA ŘÁDU
(2013 – V RÁMCI PŘÍPRAVY NA JUBILEUM ŘÁDU)**

MARIA: KONTEMPLACE A KÁZÁNÍ SLOVA

„AŽ SE MI STANE PODLE TVÉHO SLOVA“

„Viděl jsem zázraky!“ Toto zvolání blahoslaveného Jana Josefa Latasteho OP po jeho první zkušenosti kázání chovankyním ve věznici v Cadillacu by mohlo být příhodným uvedením do tohoto nového roku přípravy na řádové jubileum. Téma letošního roku totiž je: „*Ať se mi stane podle tvého slova*“ (Lk 1, 38): *Maria: kontemplace a kázání Slova*.

Jak se v průběhu tohoto roku nověny můžeme nechat vést zvoláním apoštola věznic? Právě kázal v jednom z nejpouštěnějších míst; promlouval k ženám, jejichž život byl poznamenán těžkými proviněními, k ženám vyčerpaným podmínkami ve vězení, zničeným představami, že nemají žádnou budoucnost. Avšak poté, co kázal Slovo světla a pravdy v tomto místě nejhorší opuštěnosti, stal se svědkem zázraků. Rozjímal o moci Slova, jež kázal, o působení milosti Toho, jenž „nás miloval v přátelství a dokonalém přátelství“. Byl ohromen silou, kterou objevil v těchto ženách vyloučených z mužské společnosti, poté co zažily nové stvoření podle obrazu Kristova lidství, když přijaly Slovo milosti. Kontemplace!

Tato připomínka jasně ukazuje, že kontemplace a kázání slova společně tvoří podstatu života a poslání Řádu kazatelů. Nejde o to, stavět jedno proti druhému, jako by se bratři a sestry svou vlastní moudrostí neustále museli pokoušet ustavovat křehkou rovnováhu mezi aktivní službou kázání a uchýlením se do ticha kontemplace. Připomeňme také poučný komentář Mistra Eckharta k evangeliu o Martě a Marii. Věnovat se důkladně a zároveň kontemplaci i kázání, to přivádí službu kazatelů do školy Mariiny, která po vyslechnutí andělova poselství souhlasila s tím, že se stane matkou Ježíše, „Pánovy spásy“ (srov. Mt 1, 21). Svatý evangelista Lukáš nám v navazujícím příběhu o Ježíšovi uprostřed učitelů v chrámu říká, že „jeho matka to všechno uchovávala ve svém srdci“ (Lk 2, 51). Maria přijímající Slovo milosti a života nám ukazuje cestu ke „kontemplativnímu lidství“.

Tento výraz jsem převzal od arcibiskupa z Canterbury, který ve své promluvě na synodě biskupů 9. října 2012 poukázal na to, že kontemplace utváří jádro evangelizace: „Evangelizace, ať již stará či nová, musí být zakotvena v hluboké jistotě, že máme specifické lidské určení, jež musíme ukázat celému světu a sdílet ho s ním.“ Dále řekl: „Být plně člověkem znamená být znovu stvořen podle obrazu Kristova lidství; a toto lidství je dokonalé ‚přenesení‘ člověka do vztahu věčného Syna a věčného Otce, vztahu založeného na sebedarování v lásce a klanění, proudu života směrem k Druhému. Lidství, v němž rosteme s Duchem a jež se snažíme sdílet s celým světem jako ovoce výkupného Kristova díla, je kontemplativní lidství.“ „Studium a klanění“, tyto dva prvky řádové tradice vyzdvihuje Benedikt XVI., když hovoří o povolání Řádu kazatelů k účasti na nové evangelizaci. A dovolte mi opět citovat Rowana Williamse: „Svatá Edith Steinová poznamenala, že teologii začneme rozumět tehdy, když na Boha hledíme

jako ‚první teolog‘, jenž k nám jako první promlouvá o realitě božského života, protože ‚vše, co o Bohu říkáme, předpokládá, že je to Bůh sám, kdo mluví‘; podobně můžeme říci, že začneme chápat kontemplaci, když nahlížíme Boha jako první kontemplanující, věčný vzor kontemplanace, jenž svoji pozornost soustřeďuje pouze na onoho Druhého, který nepřináší smrt, ale život. Každá kontemplanace Boha předpokládá hluboké a blažené poznání, že Bůh má sám sebe a nazírá sebe sama v trojičném životě.“

Jsme-li v této fázi přípravy na řádové jubileum vyzváni, abychom svou pozornost zaměřili na kontemplaci, jsme přiváděni do školy Marie, jež ve svém srdci rozjímá tajemství svého Syna, k jádru zasvěcení našeho života Slovu, „pravému světlu, které osvěcuje každého člověka; jež přišlo na svět“ (Jan 1, 9). Vždy jde o otázku lidskosti, jednoty a spásy. Otázku lidskosti, neboť přes veškeré úsilí, jež vynakládáme v praxi kontemplanace, je druhý ve skutečnosti cestou, na níž chceme odhalit naši vlastní lidskost, aby byla uchopena a milostí Boží proměněna skrze nepochopitelné tajemství zjevení Božího Syna lidstvu. A jak bychom uvítali, kdyby se tato proměna každý den více promítala do konkrétní reality našich bratrských vztahů, do našeho vnímání druhých a světa! Otázku jednoty, neboť kontemplanace se netýká pouze „vyhrazeného“ prostoru a času, ale vybízí nás, abychom jí zasvětili veškeré své bytí a svůj čas („kdo k Němu hledí, rozzáří se“, Žl 34, 6), a tak byli vystaveni tichému pohledu Boha, který učí lásce a spravedlnosti, pokoře a pokání, skutkům milosrdenství a naděje. Nemělo by nás takto sjednocené srdce uchránit před neklidem a roztržštěností, jež často ohrožují naše úsilí o evangelizaci? A konečně otázku spásy, kdy tváří v tvář neuchopitelné přítomnosti Boha, jenž přichází a odpouští jako marnotratnému synu z evangelia, nejsme s to nalézt slova, abychom ho znovu požádali o dar života. Jak bychom se mohli přestat vracet k onomu prvnímu dni, kdy jsme, zasvěcující svůj život kázání, prosili o dar milosrdenství?

„*Contemplare et contemplata aliis tradere.*“ Toto motto řádu, jak víme, nepopisuje dva po sobě následující kroky ve službě evangelizace. Při kontemplanaci si nemůžeme počínat tak, jako když jdeme na trh pořídit si něco, co můžeme později distribuovat. Jistě, toto motto dobře ukazuje, že bez kontemplanace není možné kázat. To znamená, že evangelizace vychází z kontemplanace; kontemplanace je však zároveň nejcenějším pozváním (darem), jež evangelizace může nabídnout lidstvu, a tím otevřít cestu pro touhu po Pravdě. Tato touha je ozvěnou stejné touhy Toho, jenž přichází, aby nás miloval jako přátele, aby lidstvu nabídl pouto přátelství, pouto, jež se ustavuje v každém z nás skrze nám daný příslib jeho Slova, či spíše odevzdáním našeho slova v poslušnosti Jemu: „Ať se mi stane podle tvého slova!“ Toto prosté vyjádření ukazuje, že každý život může být zakotven v naprosté důvěře v Boží slovo, jež slibuje a ustavuje pouto přátelství, a ve vytrvalém bdění, které v samém jádru tohoto sjednocení nazírá tajemství přátelství v Bohu, jenž je nejzazší Pravdou.

Bůh mluví ke světu. Kontemplanace nám odhaluje tuto mimořádnou skutečnost, uvádí nás nejprve do jeho tiché přítomnosti, aby naše srdce bylo s to naslouchat Slovu, jímž se Bůh obrací ke světu a ke každému člověku. Jistě můžeme popsat „prostředky“, jež nám umožní osvojit si tento kontemplanativní postoj. Ještě důležitější je však věnovat pozornost cestám, po nichž nás vede tradice Řádu. A na těchto různých cestách má ústřední postavení Boží slovo – Slovo, jemuž nasloucháme, jež slavíme, rozjímáme a studujeme. Boží slovo je ústřední při naslouchání, neboť nás uschopňuje k bratrskému životu. Často se vystavujeme riziku, že společný život bratří a sester zredukujeme na jeho konkrétní a praktické aspekty – často velmi šťastné, někdy však zatížené křehkostí našeho lidství –, zatímco naši bratři a sestry jsou nám na prvním místě svěřeni jako nositelé tohoto Slova, jako učedníci Slova pracující v něm a skrze něj. Boží slovo

je ústřední také ve slavení, nikoli jako úkol, jenž má být proveden, ale jako rytmus našeho slavení Boží přítomnosti, abychom, skrze modlitbu s ostatními, získali schopnost modlit se a rozjímat. Je ústřední také při rozjímání, v lectio divina, jež dnes může nabývat většího významu, zvláště pro nás, tak aby Slovo skutečně bylo srdcem našeho života. Ve škole Tomáše má slovo ústřední postavení ve studiu, neboť činnost rozumu je jedním z podnětů, jež nás vybízejí dát slovo Tomu, kdo je „první teolog“, a proto nás může vést, abychom Ho poznávali jako „první kontemplující“ a učili se od Něho.

„Viděl jsem zázraky!“ Na základě takové vize dospěl jednoho dne Tomáš Akvinský k relativizaci všech teologických poznatků, jež formuloval. Nikoli proto, že by tato intelektuální činnost nebyla důležitá, ale proto, že by měla ustoupit do pozadí před adorací Krista, soustředujícího svůj pohled na lidství. To je také zkušenost blahoslaveného Jana Josefa Latasteho, jenž byl ohromen pohledem na povznesené tváře vězeňkyň, v nichž se zrcadlilo Boží milosrdenství. Pohled upřený v kontemplaci na Boha byl pro něj, podobně jako pro ostatní, odpovědí Bohu, jenž jako první obrací svůj pohled směrem k lidství a ke každému z nás: „Shlédl na svou nepatrnou služebnici.“ Tento pohled, jenž představuje bezprecedentní lásku Boha vůči jeho tvorstvu, které uvádí do existence, také nepřetržitě nese tvorstvo v Božím díle stvoření a oživuje je skrze tajemství Trojice. Kontemplace se zabývá pohledem, očišťováním pohledu, jenž nás uvádí do tajemného světla Božího pohledu. Často jsme ohromeni jasností vnímání kontemplujících: když svým pohledem nahlížíjí do Božího nitra, setkávají se s Božím pohledem upřeným k lidství, jenž osvěcuje jejich vlastní pohled na ostatní a na svět. Tak lidská slova umlkají, aby v tichu jemného šepotu mohlo zaznít Slovo života. Ticho, otec kazatelů...

Bůh hovoří ke světu a promlouvá ke každému. Maria je při zvěstování pohroužena do této zkušenosti. Vybrána mezi ženami je jako symbol lidstva, jeho očekávání Boha, stejně jako jeho přesvědčení, že Bůh naplní své sliby v lidských dějinách. Není zaskočena zprávou, že Bůh chce dát lidstvu Spasitele, vždyť právě to je její naděje a naděje jejího lidu. Nepochybuje o tom, že tento Spasitel přijde tak, že na sebe vezme naše lidství, spíše vítá toto oznámení, jež vychází z logiky slibu. Otázka, již vznáší, se týká jí samé, „nepatrné služebnice“, její role v tomto naplnění. Jak se to stane? „Duch svatý sestoupí na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní...“ Není právě toto počátek kontemplace? Zde je čas vyhrazený Bohu, čas pro pohroužení se do ticha, v němž nás Bůh oslovuje, či spíše čas, kdy v nás Bůh načrtává tajemství své přítomnosti. Na otázku „Jak mohu rozjímat?“ řeholnice odpovídá: „Tak, že požádám Trojici, Otce, Syna a Ducha svatého, aby přišla ke mně a žila ve mně, milovala ve mně a živila mě svou láskou.“ Kontemplace vtahuje veškeré naše bytí do tajemství této lásky, jež zároveň působí ve světě a buduje si v nás svůj příbytek. Od tohoto okamžiku již kázání není procesem, v němž se pravda nalezená rozumem převádí do lidských slov; stává se spíše svědectvím o uchvácení, v jednom a téže hnutí, intelektu a srdce Přítomnosti, která k nám promlouvá, obrací se ke světu, a to darováním sebe sama.

Hlavním cílem kázání je tedy vybízet lidi, aby se otvírali této Přítomnosti, jejíž milost předstihuje všechna slova kazatele.

fr. Bruno Cadoré OP
magistr řádu

Překlad D. E. Kopecká